

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie promowania reprezentatywnych społeczeństw obywatelskich w regionie eurośródziemnomorskim (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 376/06)

Sprawozdawca: **Dimitris DIMITRIADIS**

Dnia 16 czerwca 2011 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

promowania reprezentatywnych społeczeństw obywatelskich w regionie eurośródziemnomorskim.

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 8 września 2011 r.

Na 474. sesji plenarnej w dniach 21–22 września 2011 r. (posiedzenie z 21 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 163 do 6 – 17 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Podsumowanie i wnioski

1.1 Od końca 2010 r. w systemach politycznych państw Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu następują bezprecedensowe, historyczne zmiany wywołane gwałtownymi rozruchami społecznymi, w które z energią zaangażowały się wszystkie warstwy społeczeństwa i liczne organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

1.2 W tym kontekście EKES całkowicie potępia użycie siły przeciwko protestującym zaobserwowane w niektórych państwach położonych na południu i wschodzie Morza Śródziemnego (szczególnie w Syrii i Libii) oraz wzywa europejskie i międzynarodowe organizacje do przedsięwzięcia wszelkich odpowiednich środków, aby położyć kres łamaniu praw człowieka, w tym praw związkowych.

1.3 W polityce UE z okresu przed zrywem ludności w krajach arabskich brakowało wyobraźni i zrozumienia specyficznego charakteru lokalnych społeczności, a ponadto pomijano w niej lokalne obyczaje, zwyczaje, tradycje i konwencje. Organy UE nie korzystały z pomocy EKES-u czy KR-u, a obydwa Komitety mogły być istotnymi pośrednikami pozwalającymi UE wyrzucić wpływ na lokalne organizacje społeczeństwa obywatelskiego czy władze lokalne.

1.4 Nowe społeczeństwo, które może powstać w regionie eurośródziemnomorskim – czego dowodem jest żywiołowość społeczeństwa obywatelskiego tego regionu – wymaga zróżnicowanej, elastycznej i inteligentnej reakcji ze strony UE. W tym kontekście EKES z zadowoleniem przyjmuje przegląd i aktualizację europejskiej polityki sąsiedztwa oraz zwłaszcza nacisk położony obecnie na zasady warunkowości i zróżnicowania oraz na środki wsparcia społeczeństwa obywatelskiego⁽¹⁾.

(¹) Wspólny komunikat do Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Partnerstwo na rzecz demokracji i wspólnego dobrobytu z południowym regionem Morza Śródziemnego (COM(2011) 200 wersja ostateczna, 8 marca 2011 r.) i wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Nowa koncepcja działań w obliczu zmian zachodzących w sąsiedztwie” (COM(2011) 303 wersja ostateczna, 25 maja 2011 r.).

1.5 UE, która jest największym darczyńcą w regionie, musi nalegać nie tylko na włączenie do swych umów dwustronnych klauzul dotyczących ochrony swobód demokratycznych i praw indywidualnych, lecz przede wszystkim także na ich wdrażanie. W przeszłości UE prowadziła niewłaściwą politykę w tym zakresie. Ponadto EKES wzywa również, by w ocenie rządów w danym kraju uwzględnić także punkty odniesienia dotyczące sposobu traktowania społeczeństwa obywatelskiego (ramy legislacyjne, budowanie potencjału, dialog itp.), poszanowania praw człowieka oraz praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.

1.6 EKES wzywa Komisję Europejską, by wsparła lokalne instytucje prawne oraz rozwinęła programy szkoleniowe i edukacyjne dla sędziów i prawników. Przejrzyste działający wymiar sprawiedliwości jest warunkiem demokracji.

1.7 EKES za niezbędny uważa wspierany przez UE rozwój subregionalny i rozwój współpracy na linii południe-południe. Dlatego też wzywa Komisję do bezwzględnego zainicjowania odpowiednich procesów i poczynienia konkretnych propozycji w oparciu o doświadczenia państw europejskich lub innych regionów świata.

1.8 EKES popiera także nowe określenie roli i misji Unii dla Śródziemnomorza. Organ regionalny Unii dla Śródziemnomorza okaże się użyteczny jedynie, jeśli zgodnie z pierwotnymi zamiarami zaopatrzy się go w specyficzne i przejrzyste programy przeznaczone dla konkretnych beneficjentów / odbiorców, które uwzględnią udział lokalnego społeczeństwa obywatelskiego, oraz jeśli będzie odpowiedzialny za koordynowanie różnych regionalnych polityk europejskich i finansowanie we współpracy z sektorem publicznym i prywatnym oraz instytucjami finansowymi na poziomie lokalnym. Musi także zapewniać stałe mechanizmy udziału społeczeństwa obywatelskiego w tej inicjatywie. EKES wzywa do natychmiastowego podjęcia decyzji dotyczących roli, misji, organizacji i finansowania Unii dla Śródziemnomorza.

1.9 Kobiety i młodzież odegrały kluczową rolę w procesach, które doprowadziły do tych historycznych przekształceń, skutecznie pomagając uaktywnić i zmobilizować lokalne społeczności za pomocą najnowszych narzędzi opartych na sieciach społecznych. Bardzo ważne jest utrzymanie impetu i zapewnienie, by obie te grupy nie tylko korzystały z pełni praw politycznych, obywatelskich, gospodarczych i socjalnych, ale także mogły odgrywać pełną rolę we wszystkich aspektach życia społeczeństwa.

1.10 EKES wzywa do poprawy efektywności projektów finansowanych przez UE oraz pomocy UE, aby można było w przyszłości osiągnąć większe postępy. Złożoność procedur finansowania UE usuwa poza nawias wsparcia wiele podmiotów niepaństwowych, które mają największy potencjał, ale też najbardziej potrzebują pomocy i obecnie nie mają wiedzy potrzebnej do ubiegania się o finansowanie. Jednym z celów omawianej inicjatywy powinna więc być pomoc organizacjom w zdobywaniu środków, na przykład poprzez szkolenia zorganizowane przez delegatury UE.

1.11 EKES zgadza się co do zasady z polityką Komisji w odniesieniu do kwestii imigracji, azylu i swobodnego przepływu osób, ale jest zdania, że potrzeba specyficznych, rygorystycznych środków w celu zwalczania nielegalnej imigracji i handlu ludźmi. Powinny się wśród nich znaleźć działania mające na celu promowanie rozwoju regionalnego i spójności społecznej w krajach partnerskich.

1.12 EKES wzywa państwa członkowskie do okazania solidarności z państwami UE położonymi nad Morzem Śródziemnym, które zmagają się z presją migracyjną.

1.13 EKES jest zdania, że falę imigracji do państw UE można zatrzymać tylko poprzez zapewnienie praktycznego wsparcia społeczeństwu Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu w oparciu o specjalne programy pomocy gospodarczej i społecznej, których celem jest zwiększenie konkurencyjności gospodarek tych państw, wsparcie lokalnych MŚP, rolnictwa, rozwoju regionalnego i spójności społecznej oraz zwiększenie dostępności regionów oddalonych.

1.14 EKES sądzi także, że w gospodarce południowych krajów partnerskich sektor rolnictwa – oraz ogólnie rozwój obszarów wiejskich – odgrywa główną rolę, jeśli chodzi o zapewnienie rozwiązań wspierających rozwój lokalny i tworzenie miejsc pracy dla młodej siły roboczej. Sektor ten ma kluczowe znaczenie dla przezwyciężenia obecnego kryzysu żywnościowego w tych państwach, dlatego też należy potraktować go priorytetowo. Z kolei sektor energii odnawialnej posiada ogromny potencjał, który może przynieść znaczne korzyści w zakresie zatrudnienia, rozwoju społecznego i łagodzenia zmiany klimatu po obu stronach Morza Śródziemnego.

1.15 EKES jest zdania, że trzeba nasilić dialog społeczny między pracodawcami i pracownikami w regionie śródziemnomorskim oraz że Grupa Pracodawców i Grupa Pracowników w Komitecie mogłyby przyczynić się do osiągnięcia tego celu. Ponadto EKES wzywa do promowania zorganizowanego

dialogu społecznego za pośrednictwem Forum Społecznego. EKES będzie nadal ściśle współpracował z MOP, aby promować dialog społeczny w tym regionie.

1.16 EKES przyjmuje z zadowoleniem plan Komisji, by do 2013 r. zapewnić dodatkowe środki w wysokości ponad 1 mld EUR w celu zaspokojenia pilnych potrzeb w omawianym regionie. Apeluje też do Komisji o powiązanie środków finansowych z jedną określoną polityką i określonymi ramami społecznymi w krajach-beneficjentach, tak aby promować zasady demokratyczne, wolności polityczne i związkowe, rozwój edukacji i uczenia się przez całe życie, ochronę środowiska oraz poszerzenie i pogłębienie współpracy politycznej z państwami UE położonymi nad Morzem Śródziemnym.

1.17 EKES podkreśla, że partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i rady społeczno-gospodarcze państw członkowskich mają do odegrania decydującą rolę w tych wysiłkach poprzez dzielenie się doświadczeniami i wiedzą, rozpowszechnianie informacji, analizy porównawcze, transfer know-how i zasobów administracyjnych. EKES jest gotów podjąć się realizacji konkretnych projektów, aby wesprzeć i wzmocnić społeczeństwo obywatelskie we współpracy z Komisją i Wysoką Przedstawiciel / wiceprzewodniczącą Komisji.

1.18 Jako organ reprezentujący społeczeństwo obywatelskie na poziomie UE EKES może odgrywać aktywną rolę w europejskich ramach współpracy ze społeczeństwami śródziemnomorskimi, w szczególności poprzez następujące działania:

- dokumentowanie sytuacji społeczeństwa obywatelskiego w regionie dzięki otwartemu, demokratycznemu i regularnemu dialogowi z szerokim spektrum podmiotów;
- pomoc w określeniu konkretnych kryteriów i procesów akceptowania danej organizacji jako prawdziwie reprezentatywnej dla danego sektora społeczeństwa;
- wsparcie podejmowanych przez niezależne i reprezentatywne społeczeństwo obywatelskie wysiłków w zakresie budowania potencjału dzięki specjalistycznej wiedzy w wielu różnych dziedzinach, takich jak m.in. dialog społeczny oraz prawa gospodarcze i społeczne;
- pomoc lokalnym radom społeczno-gospodarczym poprzez zapewnianie wiedzy z zakresu demokracji uczestniczącej;
- udział w programach Komisji mających na celu wzmocnienie organizacji społeczno-gospodarczych.

1.19 EKES sądzi, że niezbędna jest współpraca z instytucjami UE przy wspieraniu nowo powstających organizacji społeczeństwa obywatelskiego w państwach położonych na południowym wybrzeżu Morza Śródziemnego. EKES odpowiednio przystosuje swą sieć eurośródziemnomorskich rad społeczno-gospodarczych i podobnych instytucji i będzie nadal promował współpracę regionalną za pośrednictwem tej sieci, przestrzegając przy tym zasad warunkowości i zróżnicowania określonych w zmienionej europejskiej polityce sąsiedztwa.

2. Wnioski z doświadczeń

2.1 Krytyczna analiza wcześniejszych działań Unii Europejskiej

2.1.1 Całkowity brak, z kilkoma wyjątkami, środowiska demokratycznego zmusił UE do przyjęcia – choć nie zawsze było to uzasadnione – polityki opartej na przesłankach pragmatycznych oraz zaakceptowania jako partnerów osób, których w żaden sposób nie można określić demokratycznymi przedstawicielami ich narodów.

2.1.2 Ograniczony oficjalną polityką europejską i stanowiskami zajmowanymi przez inne organy UE wobec panujących rządów w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie, związany polityką i wskazówkami politycznymi określonymi w ramach procesu barcelońskiego oraz dysponujący skromnymi zasobami budżetowymi, EKES przyjął podejście pragmatyczne i współpracował z radami społeczno-gospodarczymi i oficjalnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, które nie zawsze miały wystarczającą legitymację demokratyczną i nie reprezentowały w odpowiednim stopniu społeczeństwa obywatelskiego.

2.1.3 W całym procesie barcelońskim UE w bardzo niewielkim stopniu komunikowała się i współpracowała z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, które nie zostały zaakceptowane przez rządy, przez co straciła okazję do wywarcia wpływu na rozwój sytuacji politycznej i społecznej. UE pozostaje jednak jedyną znaczną siłą, w której lokalne społeczności pokładają nadzieję, jeśli chodzi o zaprowadzenie pokoju, wprowadzenie i zagwarantowanie wolności demokratycznych oraz wsparcie lokalnej gospodarki.

2.1.4 Przed zrywem ludności w krajach arabskich poglądy decydentów politycznych w państwach członkowskich UE na kraje Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu były pragmatyczne, ale jednocześnie fragmentaryczne i rozbieżne, w związku z czym nie byli oni w stanie zrozumieć przełomowych procesów przebiegających na poziomie politycznym, gospodarczym i społecznym, dlatego też zostali całkowicie zaskoczeni intensywnością i skalą wydarzeń, które doprowadziły do tych nieprzewidzianych zmian.

2.1.5 W następstwie tych wydarzeń UE musi rozmawiać z lokalnymi społecznościami, wyciągnąć wnioski z przeszłości, lepiej zrozumieć lokalne obyczaje, zwyczaje i tradycje, poznać kulturę poszczególnych społeczeństw (państwa te bardzo się od siebie różnią) oraz dążyć do współpracy w celu wsparcia rządów, które się wyłonią w wyniku prawdziwych i wolnych procedur demokratycznych.

3. Obecna sytuacja i perspektywy na przyszłość

3.1 EKES jest zdania, że trzeba pilnie zająć się szeregiem problemów, na które lokalne społeczności skarżyły się od wielu lat; są to takie kwestie jak: wykorzystywanie infrastruktury produkcyjnej (środków produkcji) w państwach Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu przez określone grupy czerpiące korzyści z poprzednich reżimów pozbawionych legitymacji demokratycznej i pozostające z nimi w kontakcie; niejednolita i nierówna dystrybucja bogactwa i dobrobytu; eksplozja cen podstawowych artykułów żywnościowych, które ostatecznie stały się niedostępne dla szerokiej rzeszy społeczeństwa; potrzeba ochrony praw indywidualnych, socjalnych i związkowych; oraz apele o zapewnienie dobrobytu gospodarczego, opieki społecznej i edukacji.

3.2 Obecną sytuację polityczną w większości położonych nad Morzem Śródziemnym państw Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu charakteryzuje:

- i. nadzieja na utworzenie wolnych demokratycznych państw;
- ii. potrzeba pomocy przy odnowie gospodarki;
- iii. pierwsze oznaki, że działają zarówno istniejące od pewnego czasu, jak i nowe wolne organizacje społeczeństwa obywatelskiego i organy społeczno-gospodarcze;
- iv. potrzeba skoordynowanego i dobrze zorganizowanego wsparcia międzynarodowego, zarówno ze strony UE (która od przyjęcia traktatu lizbońskiego posiada mechanizmy potrzebne do realizowania wspólnej polityki zagranicznej: Wysokiego Przedstawiciela i wiceprzewodniczącego Komisji oraz Europejską Służbę Działań Zewnętrznych), jak i innych organizacji międzynarodowych (ONZ, MOP, MFW, EBI itd.). W tym celu bardzo użyteczne byłyby kontakty z instytutami badawczymi specjalizującymi się w tematyce regionu eurośródziemnomorskiego (np. Instytutem Prognoz Gospodarczych Regionu Morza Śródziemnego – IPAMED, Eurośródziemnomorskim Forum Instytutów Ekonomicznych – FEMISE).

EKES sądzi, że UE musi mówić jednym głosem.

3.3 Kwestie powracające w całym regionie południowego wybrzeża Morza Śródziemnego to konieczność wprowadzenia i zakorzenienia demokracji, nasilenia postępu gospodarczego i społecznego oraz zapewnienia szkoleń i pracy dla młodszych pokoleń.

3.4 Większość państw Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu stoi wobec wyzwania, jakim jest posiadanie społeczeństwa w przeważającej mierze młodego, co oznacza, że muszą pilnie znaleźć rozwiązanie problemów tego bardzo produktywnego elementu społeczeństw poprzez zwiększenie zatrudnienia. W tym celu należy stymulować odpowiednie szkolenia i programy edukacyjne, jednocześnie wzmacniając prawa obywatelskie i równość płci.

3.5 Demokratyczne wartości i procesy będzie można wprowadzić wyłącznie poprzez przyjęcie zasad demokracji przedstawicielskiej, której podstawą są wolne wybory i niezależne partie polityczne, oraz wsparcie i wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i organizacji społeczno-gospodarczych, działających w warunkach bezpieczeństwa, wolności i niezależności.

3.6 EKES wzywa państwa członkowskie do okazania solidarności z państwami UE położonymi nad Morzem Śródziemnym, które zmagają się z presją migracyjną, i nawołuje, by uczynić to poprzez:

- a) współpracę za pośrednictwem FRONTEKSU;
- b) wprowadzenie specjalnych rozwiązań gospodarczych oraz poparcie ich;
- c) pomoc krajom partnerskim z tego regionu w zmniejszaniu cierpienia ludzi w określonych krajach lub regionach.

3.7 EKES z zadowoleniem przyjmuje mianowanie przez Radę Ministrów UE hiszpańskiego dyplomaty Bernardina Leóna Grossa specjalnym przedstawicielem Unii Europejskiej w południowym regionie Morza Śródziemnego w odpowiedzi na zryw ludności w krajach arabskich. Daje to jasny sygnał, że UE pragnie nadal prowadzić aktywne działania wobec tego regionu. EKES wzywa specjalnego przedstawiciela, by ściśle współpracował ze społeczeństwem obywatelskim, które odgrywa kluczową rolę w regionie, oraz by w tym celu wykorzystał wszystkie dostępne kanały kontaktowe UE.

4. Nowa europejska polityka sąsiedztwa

4.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje dwa wspólne komunikaty Komisji i ESDZ⁽²⁾, w których ocenia się dotychczasowe postępy w stosunkach eurośródziemnomorskich oraz dokonuje pierwszej analizy szans i perspektyw stworzonych przez zryw ludności w krajach arabskich. EKES chciałby poczynić w szczególności następujące uwagi:

4.1.1 UE nie powinna w żadnym wypadku pozostać pasywnym obserwatorem wydarzeń.

4.1.2 EKES szczegółowo przeanalizował wspólne komunikaty Komisji Europejskiej i Wysokiej Przedstawiciel i popiera wszystkie zaproponowane w ich tekście środki na rzecz rozwoju, lecz jednocześnie odnotowuje, że UE zmarnowała wiele czasu po rozpoczęciu procesu barcelońskiego w 1995 r., a przed oceną i ponownym rozplanowaniem tych działań.

4.1.3 UE powinna bezzwłocznie wdrożyć nowe „partnerstwo na rzecz demokracji i wspólnego dobrobytu” w regionie śródziemnomorskim.

4.1.4 W ramach nowego partnerstwa trzeba przyjąć odmienne podejście do każdego państwa, aby odzwierciedlić rozwój sytuacji politycznej i społecznej. Państwa o największych postępach powinny móc skorzystać z większego finansowania i nasilić polityczną i gospodarczą współpracę z UE. Relacje ze wszystkimi państwami powinny opierać się na jasno określonym zestawie zasad (demokracja, ochrona indywidualnych praw itd.) oraz specjalnych zachęt powiązanych z określonymi celami politycznymi (zwalczanie korupcji, niezależne sądownictwo, niezależne media informacyjne itd.). Powinno się także stworzyć specjalne zabezpieczenia, aby móc zmniejszyć lub zawiesić finansowanie na wypadek, gdyby zobowiązania nie były honorowane bądź terminy przestrzegane.

4.1.5 Przeprowadzenie wolnych i sprawiedliwych wyborów jest wstępnym, nie podlegającym negocjacji warunkiem ustanowienia partnerstwa.

4.1.6 Oddolne wsparcie ze strony społeczeństwa obywatelskiego to podstawowy warunek wzmocnienia nowych rządów demokratycznych, zabezpieczenia praw gospodarczych i socjalnych, ochrony środowiska oraz rozwoju społecznego i gospodarczego. EKES gotów jest uczestniczyć w tych wysiłkach, udostępniając doświadczenie zdobyte dzięki działalności na całym świecie oraz wiedzę swych członków w ramach

specjalnych działań pomocowych realizowanych we współpracy z Komisją, Parlamentem Europejskim i Komitetem Regionów.

4.1.7 Zryw ludności w krajach arabskich wiele zawdzięcza kluczowej roli młodych ludzi i kobiet w wydarzeniach, a zatem szczególnie nacisk należy położyć na zagwarantowanie ich praw i wzmocnienie ich roli w nowych demokratycznych państwach. W tym celu EKES wzywa wszystkie państwa regionu eurośródziemnomorskiego do ratyfikowania Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet.

4.1.8 Otwarty dialog społeczny między pracodawcami a pracownikami, będący warunkiem utrzymania stabilności gospodarczej i społecznej, odegra bardzo ważną rolę w umocnieniu demokracji i zagwarantowaniu praw związkowych.

4.1.9 Walka z korupcją, zapewnienie dobrego rządzenia i stworzenie skutecznej administracji publicznej to odpowiednie i konieczne warunki dobrobytu gospodarczego i przyciągnięcia absolutnie koniecznych bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), które wesprą demokratyczne rządy i stworzą nowe miejsca pracy.

4.1.10 Zawieranie partnerstw na rzecz mobilności i infrastruktury w państwach regionu Morza Śródziemnego w odniesieniu do granic, migracji i azylu zwiększy bezpieczeństwo w regionie.

4.1.11 Tworzenie MŚP w państwach śródziemnomorskich jest ważnym warunkiem wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy w zdrowych ramach regulacyjnych i konstruktywnym otoczeniu finansowym. Instrument Eurośródziemnomorskiego Partnerstwa i Inwestycji (FEMIP) oraz Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) powinny odegrać tu kluczową rolę.

4.1.12 Analfabetyzm jest jednym z najbardziej palących problemów społecznych w państwach Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu i trzeba podjąć usilne starania, aby problemy te rozwiązać. Unia Europejska może i powinna odgrywać tu rolę wspomagającą. Powinna także zapewnić wsparcie dla szkoleń z zakresu przedsiębiorczości i doskonalenia umiejętności.

4.1.13 EKES popiera utworzenie Europejskiej Fundacji na rzecz Demokracji, która stosowałaby ukierunkowane środki w celu wsparcia procesów demokratycznych w państwach położonych na południowym wybrzeżu Morza Śródziemnego, promujące tworzenie partii politycznych i wolnych mediów oraz przede wszystkim wzmacniające społeczeństwo obywatelskie (stowarzyszenia pracodawców / pracowników, organizacje pozarządowe, rolników, organizacje kobiet i innych partnerów społecznych). W oparciu o swe własne doświadczenia EKES sądzi, że niezbędny jest specjalny proces służący wsparciu społeczeństwa obywatelskiego, taki jak proponowany Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI), oraz apeluje o zwiększenie środków na finansowanie tego instrumentu. EKES wyraża zdecydowaną gotowość do włączenia się w ten proces razem z innymi organami europejskimi, służąc swoją fachową wiedzą w tej dziedzinie. Ponadto EKES wzywa Komisję, by doceniła szczególną rolę, jaką mogą odegrać organizacje

(²) Patrz przypis 1 powyżej.

społeczno-zawodowe w Europejskim Instrumencie Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI), a zwłaszcza w mającym powstać instrumencie wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

4.1.14 EKES zgadza się z instytucjami UE, że region śródziemnomorski od długiego czasu był w stanie stałego napięcia ze względu na konflikt izraelsko-palestyński, który utrudnia wszelkie próby nawiązania dialogu lub podjęcia wspólnych działań. EKES wzywa Wysoką Przedstawiciel / wiceprzewodniczącą Komisji do kontynuowania intensywnych starań o znalezienie rozwiązania akceptowalnego dla obu stron. Jest niezbędne, by w tej bardzo drażliwej sprawie UE zajmowała jednolite stanowisko.

4.1.15 EKES popiera stanowisko Komisji w kwestii ułatwień wizowych dla wybranych partnerów w regionie Morza Śródziemnego oraz, w odpowiednim czasie, liberalizacji reżimu wizowego dla tych państw, które mogą ściślej współpracować z UE w kwestiach związanych z mobilnością, azyłem, powrotem do kraju pochodzenia oraz zwalczaniem nielegalnej migracji i handlu ludźmi.

4.1.16 EKES uważa poszanowanie wolności zarówno religijnych, jak i obywatelskich za podstawowe prawa człowieka, które trzeba w pełni chronić w regionie charakteryzującym się różnorodnością religijną i polityczną, oraz wzywa państwa, które jeszcze tego nie zrobiły, do bezzwłocznego ratyfikowania istniejących powszechnych i regionalnych konwencji i porozumień w sprawie wolności politycznych, obywatelskich i kulturowych oraz praw gospodarczych i społecznych, opartych na Powszechnej deklaracji praw człowieka.

4.1.17 Media w regionie Morza Śródziemnego odgrywają kluczową rolę w transmitowaniu i przekazywaniu rezultatów dokonujących się transformacji. Wsparcie UE musi koncentrować się na inicjatywach zmierzających do zwiększenia profesjonalizmu i niezależności istniejących mediów oraz stworzenia warunków, w których różnorodność i wolność mediów może się w pełni rozwijać.

5. Finansowanie współpracy UE ze społeczeństwem obywatelskim w regionie morza śródziemnego

5.1 W związku ze zrywem ludności w krajach arabskich wszystkie europejskie organy, zaskoczone wydarzeniami i nie posiadające strategii natychmiastowej reakcji innych niż zapewnianie pomocy humanitarnej, zaakceptowały fakt, że w przyszłości UE musi skupiać się zwłaszcza na organizacjach społeczeństwa obywatelskiego oraz innych niezależnych organizacjach społecznych i zawodowych.

5.2 Dwa komunikaty Komisji i Wysokiej Przedstawiciel / wiceprzewodniczącej Komisji zawierają już oddzielnie rozdziały poświęcone środkom wspierania społeczeństwa obywatelskiego za pośrednictwem europejskiej polityki sąsiedztwa i Unii na rzecz Śródziemnomorza.

6. Rola komisji

6.1 Trzeba zapewnić pomoc państwom położonym na południowym wybrzeżu Morza Śródziemnego w zakresie tworzenia

i umacniania mechanizmów, które będą wspierać właściwą organizację i sprawne funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizacji społeczno-gospodarczych (legislacja, określenie zasad działania, wzmocnienie instytucji, wymóg dotyczący otwartego i obejmującego wszystkie strony demokratycznego dialogu itd.).

6.2 Współpraca z państwami członkowskimi ma kluczowe znaczenie i konieczne jest ponowne określenie roli i misji Unii dla Śródziemnomorza⁽³⁾ oraz zorganizowanie aktywnego udziału uznanych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w jej programach.

7. Konkretna rola EKES-U

7.1 Jako organ reprezentujący europejskie społeczeństwo obywatelskie EKES może odgrywać aktywną rolę w europejskich ramach współpracy ze społeczeństwami śródziemnomorskimi poprzez następujące działania:

- dokumentowanie sytuacji społeczeństwa obywatelskiego w państwach położonych na południu Morza Śródziemnego dzięki otwartemu, demokratycznemu i regularnemu dialogowi z szerokim spektrum podmiotów;
- pomoc w określeniu konkretnych kryteriów i procesów akceptowania danej organizacji jako prawdziwie reprezentatywnej dla danego sektora społeczeństwa, działającej w sposób demokratyczny i niezależny przy jednoczesnej współpracy z innymi organami;
- wsparcie podejmowanych przez niezależne i reprezentatywne społeczeństwo obywatelskie wysiłków w zakresie budowania potencjału dzięki specjalistycznej wiedzy EKES-u w takich dziedzinach jak dialog społeczny, prawa gospodarcze i społeczne, szkolenie zawodowe, dobre rządzenie, równość na rynku pracy, rozwój zrównoważony, spójność społeczna, ochrona konsumentów, spółdzielnie, MSP, potencjał reprezentowania interesów grup docelowych, migracja, rozwój obszarów wiejskich, prawa kobiet;
- pomoc lokalnym radom społeczno-gospodarczym poprzez zapewnianie wiedzy z zakresu demokracji uczestniczącej;
- udział w programach Komisji mających na celu wzmocnienie organizacji społeczno-gospodarczych.

7.2 EKES jest zdania, że trzeba nasilić dialog społeczny między pracodawcami i pracownikami w regionie śródziemnomorskim oraz że Grupa Pracodawców i Grupa Pracowników w Komitecie mogłyby przyczynić się do osiągnięcia tego celu poprzez stworzenie sieci komunikacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Ponadto EKES wzywa do promowania zorganizowanego dialogu społecznego za pośrednictwem Forum Społecznego.

⁽³⁾ Patrz rezolucja Komitetu Regionów „Stawianie czoła oddziaływaniu i skutkom rewolucji w regionie Morza Śródziemnego” z 12 maja 2011 r. (Dz.U. C 192 z 1.7.2011, s. 1–3).

7.3 EKES sądzi, że niezbędna jest współpraca z instytucjami UE przy wspieraniu nowo powstających organizacji społeczeństwa obywatelskiego w państwach położonych na południowym wybrzeżu Morza Śródziemnego, zwłaszcza tych bezpośrednio zaangażowanych w wydarzenia, które wywołały rewolucje, tak by organizacje te mogły zdobyć uznanie polityczne i wsparcie finansowe, którego potrzebują, by móc nadal odgrywać rolę w procesach demokratycznych.

7.4 EKES rozpoczął już liczne misje do krajów położonych na południowym wybrzeżu Morza Śródziemnego (Tunezji i Maroka) i przygotowuje sympozjum z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego z regionu (we wrześniu 2011 r.), a także swój doroczny szczyt z szerokim udziałem społeczeństwa obywatelskiego (w listopadzie 2011 r. w Stambule). EKES przedstawił także zalecenia w opiniach i rezolucjach w sprawie współpracy eurośródziemnomorskiej⁽⁴⁾ oraz w swej deklaracji końcowej z Eurośródziemnomorskiego Szczytu Rad Społeczno-Gospodarczych i Podobnych Instytucji w 2010 r. w Rzymie. W deklaracji tej zawarto szereg zaleceń w sprawach leżących

ostatnio w obszarze zainteresowania eurośródziemnomorskiego społeczeństwa obywatelskiego: w sprawie utworzenia zgromadzenia rad społeczno-gospodarczych i podobnych instytucji w ramach struktur instytucjonalnych Unii dla Śródziemnomorza. Do innych kwestii ujętych w porządku obrad należały: godna praca i rozwój zrównoważony w regionie śródziemnomorskim, szkolenia zawodowe jako siła napędowa konkurencyjności i tworzenia miejsc pracy, stworzenie bardziej sprawiedliwego społeczeństwa w regionie eurośródziemnomorskim oraz polityka rolna w krajach należących do Unii dla Śródziemnomorza. EKES ściśle współpracuje z krajowymi radami społeczno-gospodarczymi państw członkowskich UE położonych w regionie śródziemnomorskim.

7.5 EKES odpowiednio przystosuje swą sieć eurośródziemnomorskich rad społeczno-gospodarczych i podobnych instytucji i będzie także nadal promował współpracę regionalną za pośrednictwem tej sieci, która może działać jako forum wymiany między partnerami społecznymi Północy i Południa.

Bruksela, 21 września 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ Rezolucja EKES-u w sprawie sytuacji w krajach południowej części regionu Morza Śródziemnego (Dz.U. C 132 z 3.5.2011 s. 1–2); opinia w sprawie europejskiego instrumentu na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie, (Dz.U. C 182 z 4.8.2009, s. 13–18); opinia w sprawie wolności zrzeszania się w śródziemnomorskich krajach partnerskich (Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 77–81).